

Milloin ristikko on valmis?

Olin taannoin erässä kirjastossa kuuntele-massa Finlandia-palkitun kirjailijan ja teatte-riohjaajan Juha Hurmeen esitystä. Kun hänel-le sai tilaisuuden lopussa esittää kysymyksiä, yksi yleisön joukossa ollut kysyi, mistä taiteil-i ja tietää, milloin hänen teoksensa on valmis. Hurmeen vastaus oli melko proosallinen. Hän sanoi, että ainakin hänen alallaan, kirjallisuus-dessa ja teatterissa, valmiuden sanelevat markkinatalouden lait. Kirja on valmis silloin, kun se pitää lähettää kustannustoimittajalle. Teatteriesitys silloin, kun se on sopimuksen mukaan esitettävä ensi-illassa.

Suuri humoristi ja sananiekka Hurme kyllä lie-vensi sanomaansa siten, että kirjan tekstiä voisi hioa ja parannella loputtomiin. Ja teatte-riesitys muuttuu ja elää jatkuvasti esityskerto-jen myötä, usein paranee vanhetessaan, kun näyttelijät kehittävät sitä johonkin suuntaan. Miten Hurmeen ajatuksia voisi sitten soveltaa sanatehtävien maailmaan? Ristikoiden rat-kojan kannalta asia vaikuttaa selvältä. Ristik-ko on valmis silloin, kun se on täytetty koko-naan ja oikein.

Joskus ruudukkoon jää kuitenkin ratkaise-mattomia, tyhjiä kohtia. Tai ratkoja ei ole ai-van varma siitä, onko jokin vastaussana oi-kea. Mikä sen harmittavampaa? Tällainen ei useimmilta vie yönia, mutta voi se ainakin hetken aikaa kaivella ja harmittaa.

Mikä on siinä tilanteessa oikea strategia? Kuinka kauan yhteen tehtävään kannattaa ku-luttaa aikaa? Pitäisikö unohtaa koko juttu ja siirtyä seuraavaan tehtävään tai puuhastel-

la jotakin muuta? Vai voisiko ehkä luntata, jos tehtävän ratkaisu on jo saatavissa? Vai pitää-kö odottaa päiviä, viikkoja tai jopa kuukausia, ennen kuin oikea vastaus julkaistaan?

Moni kokenut ratkoja heittää vajaiksi jääneet ristikkonsa pois vasta sitten, kun on nähnyt vastauksen. Joskus hän lyö otsaansa harmi-tellen, miksei ollut ymmärtänyt NIIN yksin-kertaista ja helppoa vastausta. No, sellais-ta sattuu. Kiusallisempaa on, jos vastauksen nähdessäänkään ei ymmärrä jujua, kuinka vih-je ja vastaus liittyvät toisiinsa. Onko vika sil-loin ratkojan omassa päässä vai laatijan liian kummallisissa aivoituksissa?

Laatija puolestaan on hieman samanlaisessa tilanteessa kuin kirjailija. Periaatteessa teh-tävää voi muutella ja parannella viikkokausia. Mutta jos tehtävän aikoo julkaista, jossain vai-heessa täytyy päättää, onko se riittävän hyvä. Itse laadin runsaasti piilosanoja, joiden vihjeis-sä käytetään sanaleikkejä ja anagrammeja. Otetaanpa esimerkiksi sana SIVULAUSE. Jos tästä täytyy keksiä anagrammi, laatijan pitää hetken miettiä, mikä mahdollisista anagram-meista jollain tavalla loogisesti tai humoristi-sesti sopisi osaksi vihjelausetta. Minne SUU VAELSI? Minne VIE SUULAS? Missä ASUU IL-VES? Missä ASUU ELVIS? Keveni SIELU, USVA hälveni.

Valitkaapa noista vaihtoehdoista. Tällaisten asioiden miettimiseen laatija voi saada kulu-maan huomattavan määrän aikaa ja energiaa. Hermotkin voivat hivenen kärsiä. Itse nouda-tan sellaista käytäntöä, että jätän valmiin teh-tävän hautumaan ainakin päiväksi. Kun sitä katsoo tuorein silmin, usein huomaa pientä paranneltavaa. Voi lyhentää ja poistaa turhia sanoja. Mutta joskus on sanottava PISTE.

Antti Parkkinen

antti.parkkinen@ristikkoakatemia.fi

Lähetäkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipi-teitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi Ristikkoakatemia Facebookissa: www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/